

Bergen kommune
Postboks 7700
5020 Bergen

Saksbehandler, innvalgstelefon
Kristin Espeset, tlfnr. 5557 2141

Rapport fra inspeksjon ved Bergen Biogass

Kontrollnummer: 2023.114.I.SFVL

Kontaktpersoner ved inspeksjonen

Fra virksomheten:

Tom-Henning Havre Nilsen

Kristine S. Akervold (oppsummeringsmøtet)

Fra Statsforvalteren i Vestland:

Mari Katrine Berg-Arnesen

Astrid Holte

Kristin Espeset

Resultat fra inspeksjonen

Denne rapporten gjeld resultatet fra inspeksjon ved Bergen Biogass den 8. august 2023. Det ble i tillegg holdt et kort oppsummeringsmøte den 9. august 2023.

Rapporten er å se på som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Frist for tilbakemelding er 1. oktober 2023.

Statsforvalteren i Vestland avdekket 3 avvik og ga ingen merknader under inspeksjonen.

Avvik:

1. Luktrisikovurderingen er ikke oppdatert og vurdering av om luktgrensen er overskredet er mangelfull
2. Lukthånderingsplan, kommunikasjonsplan og klageregistrering har mangler
3. Luktreduserende tiltak er mangelfulle

Statsforvalteren ser alvorlig på avvikene, da det er avdekket alvorlige mangler ved det systematiske arbeidet for å finne årsak til og forbygge lukt.

Avvik og merknader er nærmere omtalt fra side 5 og utover i rapporten. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere omtalt på side 4.

Med hilsen

Kjell Kvingedal
miljødirektør

Sissel Storebø
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Bergen kommune, byrådsavdelingen
Bergen kommune driftsansvarlig for deponi i Rådalen
BIR Forbrenningsanlegg
NCC
FSG
Miljødirektoratet
Kjersti Marie Grinde

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: Bergen kommune Byrådsavdeling for klima, miljø og byutvikling	
Organisasjonsnr.: 974600951	Eid av: 976821580
Bransjenr. (NACE-kode): 84.130 Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked	

Kontrollert enhet

Navn: Bergen biogassanlegg	Anleggsnr.: 4601.0581.01
Kommune: Bergen	Fylke: Vestland
Anleggsaktivitet: Biogassanlegg	
Løyve gitt: 01.10.2012	Sist endra: 28.08.2020

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav som er fastsett i eller med hjemmel i forurensingsloven, blir overholdt. Inspeksjonen er en del av Statsforvalteren sitt risikobaserte tilsyn for i år og ble gjennomført blant annet på bakgrunn av klager på lukt fra naboer.

Tilsynet ble gjennomført med hjemmel i forurensningsloven § 48 og produktkontrollloven § 8.

Inspeksjonstema

- lukt
- internkontroll
- prosess og renseutstyr
- utslipp til luft

Rapporten gjelder avvik og merknader som ble avdekket under inspeksjonen. Den gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av miljøarbeidet eller miljøstatusen til virksomheten.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterleving av krav fastsatt i eller med hjemmel i lov.

Merknad: Et forhold som tilsynsetatene mener det er nødvendig å peke på for å ivareta ytre miljø, men som ikke er omfattet av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som kom fram under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Informasjon om virksomheten og kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men som ikke ble klassifisert som avvik eller merknader, kan også inngå her.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Bergen Biogass plikter å rette opp avvikene som er omtalt i denne rapporten så snart som mulig.

For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, ber vi om at dere innen 1. oktober 2023 sender skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvikene er rettet og hvilke tiltak som er gjennomført eller planlagt.

Gjennomføring av tiltakene vil bli fulgt opp ved ny kontroll.

4. Varsel om gebyr

På tilsynsdagen varslet vi på bakgrunn av forventa ressursbruk et gebyr på kr 22 500,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Ressursbruken knyttet til tilsynet har blitt større enn forventet, og vi varsler derfor at gebyr for tilsynet blir kr 37 400,-. Dette svarer til gebyrsats 1, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Dersom dere har merknader til dette varselet, må de sendes til Statsforvalteren innen to uker. Gebyret blir deretter fastsett i eget vedtak.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være offentlig tilgjengelig via postjournalen til Statsforvalteren i Vestland (jf. offentlegloven) og nettstedet Norske utslipp, www.norskeutslipp.no.

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Luktrisikovurdering er ikke oppdatert og vurdering av om luktgrensen er overskredet er mangelfull.

Avvik fra:

Tillatelse, sist endret 28. august 2020.

- 5.2 Luktrisikovurdering, jf. 5.1 luktbegrensning

Internkontrollforskriften § 5

- punkt 6 om risikovurdering
- punkt 7 om rutiner

Kommentar til regelverket

Luktrisikovurdering

Det skal gjennomføres en luktrisikovurdering i tråd med anbefalingene i vedlegg 3 i Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal luktrisikovurderingen oppdateres.

En del av luktrisikovurderingen er en vurdering av konsekvens basert på måling av luktutslipp fra ulike kilder og beregning av spredning. Oppdatert måling og spredningsberegning er et viktig verktøy for å vurdere om det er sannsynlig av luktgrensen overholdes og identifisere et oppdatert

risikobilde.

Luktbegrensning

Luktimmisjon ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overstige 1 $\mu\text{E}/\text{m}^3$, angitt som maksimal månedlig 99 prosent timefraktal.

Internkontrollforskriften

Bedriften skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Videre skal det iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav etter miljøregelverket, og internkontrollen skal gjennomgås systematisk for å sikre at den fungerer som forutsatt.

Observasjoner på tilsynet:

Luktrisikovurderingen er ikke oppdatert

Luktrisikovurderingen er ikke oppdatert siden 2020, selv om utslippspunkt og renseinnretninger er endret. Mange klager og stor andel av disse der luktkilden ikke er funnet tilsier også at luktrisikovurderingen burde vært oppdatert.

Bedriften har en rutine om årlig oppdatering av risikovurderingen hvis det er noe nytt, oftere hvis det er behov, men har ikke fulgt opp sin egen rutine når det gjelder oppdatering av luktrisikovurderingen. Bedriften har forsøkt å bestille en ny vurdering i et år, men dette har ikke ført frem. I 2020 påla Statsforvalteren å gjennomføre felles luktundersøkelse. Vi antar at det vil være hensiktsmessig at bedriftene samarbeider om oppdatering av luktundersøkelser, og dette bør være tema på felles møter mellom bedriftene fremover.

Mangelfull vurdering av om luktgrensen er overskredet

Manglende oppdatering av luktrisikovurderingen inkludert luktundersøkelsen, gjør at virksomheten har mangelfull dokumentasjon på om luktgrensen overholdes. Bedriften har også mangelfulle rutiner for å gjøre andre vurderinger av om luktgrensen er overskredet. For eksempel er det ikke rutine for systematisk gjennomgang av klagen hver måned og vurdering av antall timer med lukt opp mot kravene.

Avvik 2: Lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan og klagerregistrering har mangler

Avvik fra:

Tillatelse etter forurensningsloven, sist endret 28. august 2020

- punkt 5.4 Lukthåndteringsplan, kommunikasjonsplan og klagerregistrering

Internkontrollforskriften § 5

- punkt 6 om risikovurdering og handlingsplaner for å redusere risiko, jf. § 6 krav til samordning
- punkt 7 om rutiner

Kommentarer til regelverket

Bedriften skal ha en lukthåndteringsplan og en kommunikasjonsplan som er i tråd med

anbefalingene gitt i Miljødirektoratets veileder TA 3019/2013 Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven.

Lukthåndteringsplan

Viktige tema i en lukthåndteringsplan er;

- Hva kan gå galt?
- Tiltak ved avvik fra ordinær drift
- Øvelser

Kommunikasjonsplan

Viktige tema i en Kommunikasjonsplan;

- Internkommunikasjon
- Eksternkommunikasjon
- Beredskap

Klagerregistrering

Bedriften skal ha et system for registrering av innkommende luktklager som skal knyttes til sted og tid. Det skal gjøres en vurdering av klagen opp mot driftsplanen og andre relevante forhold, og eventuelle gjennomførte tiltak skal beskrives. Denne informasjonen skal gjøres tilgjengelig for naboene og rapporteres til Statsforvalteren i henhold til punkt 12.4.

Samordning

Bedriften skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Når flere virksomheter utøver arbeid på samme arbeidsplass, skal de, når det er nødvendig, skriftlig avtale hvem av dem som skal ha ansvaret for å samordne internkontrollen for deres felles aktiviteter eller områder.

I lys av internkontrollforskriften § 5 og formålet med interkontrollregelverket, gjelder kravet om samordning der hvor flere virksomheter utfører arbeid på samme område, når risikovurderingen tilsier at virksomhetene kan påvirke hverandre eller ha en samlet, negativ påvirkning på området rundt virksomhetene.

Rutiner

Bedriften skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav etter miljøregelverket.

Observasjoner på tilsynet

Lukthåndteringsplanen er mangelfull

Lukthåndteringsplanen inneholder ikke konkrete beskrivelser av hva som er akseptkriteriene for når lukthåndteringsplanen skal iverksettes og hvilke avvik som skal følges opp med hvilke tiltak.

Det er ikke beskrevet konkret hva som utløser behov for utvidet kontroll i form av ny luktmåling og spredningsberegning.

For nærmere beskrivelse av innhold i lukthåndteringsplan se Miljødirektoratets veileder TA- 3019/2013 om lukt, side 43 om hvilke tema en lukthåndteringsplan skal omfatte.

Kommunikasjonsplan er ikke oppdatert

Felles rutine dekker ikke alle forhold som skal være vurdert i en kommunikasjonsplan. Blant annet

mangler kommunikasjon med naboer utenom klager og intern kommunikasjon, se Miljødirektoratets veileder TA- 3019/2013 om lukt, side 44 om hvilke tema en kommunikasjonsplan skal omfatte.

Klagerregistreringen har mangler

Bedriftene har en felles rutine for klagehåndtering. Rutinen blir ikke fulgt og den er mangelfull;

- Bergen Biogass har en skriftlig instruks for hva de skal gjøre når de mottar klage på lukt, men denne følges ikke alltid. Instruksen sier at det skal meldes tilbake til Vaktentral, dette gjøres ikke alltid (se under).
- Felles rutine for håndtering av klager blir ikke fulgt. Rutinen ble oppdatert 11. mai 2023, og beskriver blant annet at når bedriftene mottar en klage fra vaktentralen skal de så raskt som mulig sjekke om de kan være årsak til klagen og melde tilbake til vaktentralen med kopi til alle i mottakergruppen. Bergen Biogass har ved flere klager etter 11. mai 2023 ikke meldt tilbake til mottakergruppen. Av de 20 klagenes Statsforvalteren har fått kopi av i dette tidsrommet, har vi fått kopi av at Bergen Biogass har gitt tilbakemelding på 9 klager. Ifølge rutinen skal bedriftene gi tilbakemelding til vaktentralen med kopi til alle i «mottakergruppe». Dersom vi ikke har fått kopi av tilbakemeldingen vil det være et brudd på den felles rutinen bedriftene er blitt enige om. Under tilsynet er det kommet frem at det trolig er noen klager og tilbakemeldinger som Statsforvalteren ikke har fått kopi av.
- Bergen Biogass har manglende oversikt over status når det gjelder antall klager, tilbakemeldinger fra de øvrige bedriftene og hvilke svar som er sendt til naboene. Heller ingen av de andre bedriftene som hadde tilsyn samme dag hadde oversikt over dette. Av de 20 klagenes og tilbakemeldingene Statsforvalteren har fått kopi av etter 11. mai, har Ragn Sells gitt tilbakemelding på 4 av klagenes, NCC på en klage, BIR på 4 klager og deponiet på 1 klage.
- Fellesrutinen sier ikke noe om hvordan det skal identifiseres når grensen på 5 klager er overskredet, og hvem som har ansvar for å følge opp dette. Som nevnt over er det trolig noen klager og tilbakemeldinger som Statsforvalteren ikke har fått kopi av. Blant annet gjelder det to klager 9. juni og en klage 11. juni. Sammen med de andre klagenes vi har fått kopi av disse dagene, er i tilfelle grensen på 5 klager overskredet på disse dagene. Det skulle i tilfelle vært gjennomført felles befarings etter felles rutine, men det ble ikke gjort.
- Ikke alle som har klaget etter 11. mai har fått tilbakemelding slik det er krav om i tillatelsen, og tilbakemeldingen er i noen tilfeller ikke dekkende. Ifølge felles rutine skal klager få følgende standard tilbakemelding dersom ingen foretak påtar seg ansvar etter sjekk; «Bedriftene har kontrollert sine områder. Ingen kjent luktkilde er lokalisert.» Denne tilbakemeldingen gir feilaktig informasjon i de tilfellene der det mangler tilbakemelding fra noen av bedriftene. Tilsynet viser at denne tilbakemeldingen er sendt etter 7 av klagenes, selv om det mangler tilbakemelding fra en eller flere bedrifter på om de har kontrollert sine områder. Det gis dermed inntrykk av at bedriftene har gjort mer enn det som er tilfelle.
- Felles rutine og praksis er mangelfull når det gjelder hvordan klager der luktkilden ikke er funnet skal identifiseres og følges opp. Blant annet er oversikt over klager, tilbakemelding fra bedriftene og svar til naboene ikke omtalt og ansvar er ikke plassert. Tiltak og ansvar for å finne luktkilden for det store antallet klager der ingen bedrifter tar på seg å være kilde er ikke beskrevet utover at det skal foretas befarings ved mer enn 5 klager per dag. Manglene ved rutinen underbygges av at det fortsatt er mange klager, og luktkildene ikke er funnet i de fleste klagetilfeller etter oppdatering av rutinen, se tabell under.

Oversikt over klager, tilbakemeldinger og hvordan bedriftene følger opp felles rutine var i liten grad tema på felles møter for bedriftene i området. Dette er nødvendig for å sikre at rutinen følges og at alle bedriften har felles forståelse for hvordan klagenes skal følges opp.

Resultatet av mangelfulle rutiner og oppfølging er at ingen bedrifter i tilstrekkelig grad vurderer og gjennomfører tiltak, slik at luktulempene for naboene blir akseptable, siden de mener de ikke er kilden til lukten det klages på.

Tabellen under er laget på bakgrunn av kopi vi har fått av klager sendt via vaktcentralen og svar fra bedriftene. Under tilsynet kommet frem at det trolig er noen klager og tilbakemeldinger som Statsforvalteren ikke har fått kopi av. Våre tall viser at det fremdeles er mange klager, og at for de fleste klagene er luktkilden ikke funnet.

Periode	Registrering	2021	2022	2023
Hele året	Antall klager	97	130	53 hittil i år
	Antall dager med klager	35	80	29 hittil i år
Januar til juli	Antall klager	75	87	53
	Antall dager med klager	19	52	29
	Antall uforklarte klager			44
11. mai til 8. august 2023	Antall klager			20
	Antall dager med klager			12
	Antall uforklarte klager			18

Meldingene viser at ingen bedrifter har tatt ansvar for å være kilde til noen av de 24 klagene i perioden mai til juli 2023, men Bergen Biogass har sagt at de kan være kilde i ett tilfelle der det kom to klager med kort mellomrom. Av de 53 klagene hittil i år er det 44 klager som ingen har tatt ansvar for. Bergen Biogass har tatt på seg ansvar for 9 klager, mens ingen andre bedrifter har tatt ansvar for å være kilde til lukt i 2023.

Avvik 3: Luktreduserende tiltak er mangelfulle

Avvik fra:

Tillatelsen etter forurensningsloven, siste endret 28. august 2020

- punkt 2.3 i tillatelsen: Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig.
- punkt 5.3 forebyggende tiltak og driftsplan

Kommentarer til regelverket

Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra anlegget, også utslipp til luft og vann, støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om en holder utslippene innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter kommunen å redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader.

Forebyggende tiltak og driftsplan

På bakgrunn av luktrisikovurderingen skal bedriften iverksette luktrisikoreduserende tiltak. Bedriften skal ha en driftsplan som sikrer at luktulempen ved virksomheten begrenses. Vurdering av tiltak og driftsplan må holdes oppdatert.

Viktige elementer i en driftsplan er:

- målsetting i forhold til lukt
- forventet produksjon, råvareomsetning o.l.

- forventet luktrisiko ved planlagt drift
- tiltak for å minimere lukt ved normal, planlagt drift
- kontrollpunkter i forhold til lukt og definisjon av avvik

Se Miljødirektoratets veileder TA-3019/2013 om lukt, side 35 til 42 for mer informasjon om hvilke tema en driftsplan skal omfatte.

Driftslogg

Bedriften skal daglig føre en driftslogg, slik at det kan dokumenteres at driftsplanen er fulgt.

Observasjoner

Iverksatte luktreducerende tiltak er mangelfulle.

Manglende oppdatering av luktrisikovurdering gjør at bedriften har dårlig grunnlag for å vurdere luktreducerende tiltak.

Følgende observasjoner på tilsynet viser at tiltak for å redusere lukt fra mottak er mangelfulle:

- I forbindelse med mottak av kloakkslam ble det fra utslippspunktet (altså etter rensing) observert plutselig økning i lukt øverst i trappen som er i samme område, altså mange meter opp. Det må vurderes om renseanlegget har kapasitet til å rense luften tilstrekkelig ved påfylling, som er perioden renseanlegget belastes mest.
- Vi var inne i hallen mens det ble tømt avløpsslam. Konsentrasjonen av H₂S i hallen var så høy at det slo ut på alarmen på operatør, noe som tilsa at vi måtte gå ut av hallen. Like etterpå ble porten til hallen åpnet. Det er ikke definert i driftsplan eller andre steder en akseptgrense for hvor høy luktkonsentrasjonen i hallen kan være før en kan åpne porten. Porten åpnes uansett når bilen er tømt.

Bergen Biogass er i startfasen av et prosjekt for å redusere luktbelastningen fra anlegget. I prosjektet er blant annet følgende tema:

- Vurdere å etablere en vindgardin ved port i mottakshall som holder luft inne i hallen
- Se på kapasiteten til ventilasjonsanlegg
- Vurdere andre nye renseløsninger for lukt.

Driftsplan er mangelfull

Driftsplan er generell og gjelder for både avløpsrenseanleggene til Bergen Vann og biogassanlegget. Lukt er ikke tema i driftsplanen, og den inneholder ikke de tema som veileder TA 3019/2013 sier at den skal inneholde. I dokumentet «Kritiske punkter» er lukt nevnt som et tema, men det er ikke definert nærmere hva dette innebærer. Det er heller ikke henvisninger mellom driftsplan og dokumentet «Kritiske punkter». Biogassanlegget er så pass forskjellig fra avløpsrenseanlegg og det er så store utfordringer med lukt i området at det bør vurderes å utarbeide en egen driftsplan som er spesifikk for dette anlegget.

Veileder TA 3019/2013 setter krav om at det må defineres kontroll- og styringsparametere for lukt. Bedriften har en alarm knyttet til de kontinuerlige målingene av H₂S i avtrekksluften og i forbindelse med at det forventes behov for utskifting av kullfilter gjøres det målinger av dimetylsulfid og merkaptaner. Gassmålinger brukes ellers ikke i den daglige driften som kontroll- og styringsparameter for lukt.

Daglig driftslogg har mangler

Bergen Biogass har daglig kontrollrunde for å kontrollere lukt på flere punkt på anlegget, normalt om morgenen, og resultatet registreres i driftsjournal som OK ev. med merknader dersom det

registres lukt. Vi kan ikke se at det er etablert rutine for å dokumentere lukthendelser knyttet til luktsterke leveranser utenom dette (andre deler av dagen/døgnet) dersom det ikke kommer klage. Dette gjør at bedriften ikke har oversikt over omfang av luktsterke leveranser. Det gjøres heller ikke systematiske registreringer og loggføring av luktutviklingen eller gassmålinger i perioder der det kommer svært mange leveranser etter hverandre.

7. Merknader

Vi gav ingen merknader under inspeksjonen.

8. Andre forhold

Luktundersøkelsen fra 2020 identifiserte risiko for lukt fra 5 anlegg i Rådalen; Bergen biogass, Bir, Ragn Sells AS, NCC Industry AS og det nedlagte deponiet til Bergen kommune. Eventuelle luktkilder fra Fana Stein og Gjenvinning sitt anlegg blir i luktundersøkelsen vurdert å være svært lokale og med minimalt spredningspotensiale. Statsforvalteren gjennomførte i august 2023 tilsyn med lukt fra Ragn Sells AS, NCC Industry AS og Bergen Biogass samme dag. Lukt var tema på tilsyn med det nedlagte deponiet i Rådalen i 2021 og 2022. Miljødirektoratet er myndighet for og følger opp anlegget til BIR.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov og vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) §§ 3 og 3a
- Lov om begrenning av forurensnings (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven